

Universitat Ramon Llull
FACULTAT DE COMUNICACIÓ BLANQUERNA
DEPARTAMENT DE COMUNICACIÓ SOCIAL

TESI DOCTORAL

***La dona fatal en el cinema espanyol,
1939-1951***

MIREIA CANALS i BOTINES
Gener 2009

**A LA MEVA ÀVIA, a qui
tant agradava el cinema
dels anys quaranta, i ALS
MEUS PARES.**

AGRAÏMENTS

Al Professor Dr. José Enrique Monterde Lozoya, per la direcció d'aquest treball.

Al Professor Dr. Fernando de Felipe, per la tutorització d'aquest treball i l'atenció que sempre m'ha deparat.

A Sílvia Omedes, per haver-me ajudat en la recerca bibliogràfica nordamericana.

A Teresa Ramírez, per haver-me ajudat en la recerca bibliogràfica mexicana.

A Margarita Lobo i Trinidad del Río, per haver-me facilitat, de manera reiterada i molt atenta, l'accés al fons fílmic, fins i tot a films en 35mm i 16mm de complicada reproducció.

A Alícia Potes i Miguel Soria, per haver-me facilitat de manera molt atenta la consulta de l'Arxiu Gràfic en la localització de fotografies de la Filmoteca Española de Madrid.

A la Professora Dra. Mª Claustre Jané, pels seus oportuns consells i l'estima que sempre m'ha demostrat.

I a la meua família, per creure en mi i facilitar-me estones per treballar; al meu marit, per recolzar-me dia a dia, i als meus amics, que estan tan contents que per fi acabi la Tesi.

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ.....	13
METODOLOGIA.....	25
A. ELS CONCEPTES DE MITE I ESTRELLA.....	51
A.1. EL MITE.....	51
A.2. L'ESTRELLA.....	52
A.3. L'ORIGEN DE L'ESTRELLA.....	55
A.4. DIFERÈNCIA ENTRE ESTRELLA I PIN UP.....	57
B. ORÍGENS DEL CONCEPTE DONA FATAL.....	59
B.1. ORIGEN DEL TERME.....	59
B.2. INCLUSIÓ LINGÜÍSTICA DEL TERME EN ELS DICIONARIS.....	61
B.3. MARC REFERENCIAL ON ES MODELA EL TERME.....	63
B.4. L'ATRACCIÓ DE LA <i>FEMME FATALE</i>.....	65
B.5. EL CONCEPTE DE LA DONA FATAL EN RELACIÓ ALS ARQUETIPS.....	68
C. LA DONA FATAL EN LA CULTURA LITERÀRIA.....	75
C.1. LES FUNCIONS DE LA DONA EN LA RELACIÓ AMOROSA.....	75
C.2. APROXIMACIÓ AL MODEL ESPANYOL DE DONA FATAL : CARMEN.....	93
C.2.1. La gestació de la novel·la.....	98
C.2.2. El contingut tràgic i l'element fatal.....	101

C.2.3. La projecció del personatge.....	105
D. LA DONA FATAL EN LA CULTURA VISUAL.....	111
D.1. INTRODUCCIÓ ALS MODELS PLÀSTICS.....	111
D.2. APROXIMACIÓ ALS MODELS PLÀSTICS ESPANYOLS PREVIS AL CINEMA.....	127
D.3. APROXIMACIÓ ALS MODELS VISUALS ESPANYOLS EN PREMSA IL·LUSTRADA I PUBLICITAT.....	149
D.4. MODELS FEMENINS DELS ANYS TRENTA I QUARANTA.....	165
D.4.1. Els models femenins nordamericà i francès.....	166
D.4.2. El model femení italià.....	167
D.4.3. El model femení espanyol.....	168
E. LA DONA FATAL EN EL CINEMA.....	173
E.1. ANTECEDENTS DEL PERSONATGE : EL CINEMA MUT.....	173
E.1.1. Antecedents del personatge en el cinema mut europeu.....	175
E.1.2. Antecedents del personatge en el cinema mut nordamericà.....	184
E.2. LA DONA FATAL EN EL CINEMA SONOR (1932-1951).....	192
E.2.1. Confrontació dels models : Hollywood, Mèxic i Europa.....	197
1. Models de dona fatal al cinema Hollywoodià.....	197

2. Models de dona fatal al cinema sonor mexicà.....	215
3. Models de dona fatal al cinema sonor europeu.....	223
E.3. DONA FATAL I GÈNERES.....	235
F. LA DONA FATAL EN EL CINEMA ESPANYOL :	
ANTECEDENTS.....	243
F.1. EL CINEMA MUT.....	243
F.1.1. Antecedents de dona fatal.....	245
F.2. ELS ANYS TRENTA.....	258
F.2.1. Problemes de producció.....	258
F.2.2. Gèneres, arguments i dona fatal.....	267
G. LA DONA FATAL EN EL CINEMA ESPANYOL DELS ANYS QUARANTA.....	275
G.1. Funcions ideològiques.....	275
G.2. La indústria cinematogràfica.....	280
G.3. Gèneres i arguments.....	284
G.4. Tipus femenins i evolució de la dona fatal.....	296
H. ANÀLISI FILMICA : LES FITXES DELS VISIONATS.....	309
H.1. Films tipus A.....	309
H.2. Films tipus B.....	389
H.3. Films tipus C.....	399
H.4. Casos especials.....	401
H.5. Anàlisi ampliada : set films dels anys quaranta amb dona fatal.....	411
<i>Un alto en el camino.....</i>	<i>411</i>

<i>Ángela es así</i>	415
<i>La corona negra</i>	419
<i>La fe</i>	425
<i>Locura de amor</i>	431
<i>Pequeñeces</i>	437
<i>El pobre rico</i>	445
DISCUSSIÓ	451
CONCLUSIONS	473
BIBLIOGRAFIA	481
ANNEX 1-CD1 : « Els diàlegs de les dones fatals espanyoles, 1939-1951 »	
ANNEX 2-CD2 : « Les activitats, de les fitxes ampliades, de les dones fatals espanyoles, 1939-1951 »	
ANNEX 3-CD3 : « Arxiu gràfic dels personatges de dona fatal espanyola, 1939-1951 »	